

مدیریت پشتیبانی، صلاح و صرفه سازمانی

محمود احمدیان^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۱۷ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۲/۱۲

چکیده

نقش صرفه‌جویی در بهبود بهره‌وری سازمانی شناخت روش‌های درست مصرف کردن و اعتدال در استفاده از امکانات، برابر اولویت‌ها و ضرورت‌ها، بسیار مهم می‌باشد؛ چنان‌که همین مورد مهم به عنوان یک اصل اساسی به سازمان‌های دولتی، عمومی و خصوصی توصیه می‌شود تا بسیاری از ریخت‌وپاش‌ها و استفاده‌های نابجا از امکانات جای خود را به استفاده بهینه، بجا و اصولی از امکانات بدهد و بهره‌وری در استفاده از مواهب، امکانات سیر صعودی یابد. استراتژی‌های کاهش هزینه، در واقع، روش‌ها یا اصول موثری هستند که باعث بهبود کارایی فعالیت‌های سازمان می‌شوند. آنها با بهبود بهره‌وری، تسریع فرآیندها، حذف ضایعات و استفاده موثر از منابع، هزینه‌های سازمان را کاهش می‌دهند.

واژگان کلیدی

مدیریت پشتیبانی، صلاح سازمانی، صرفه سازمانی

۱. کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی، توسعه منابع انسانی.

مقدمه

کاهش هزینه‌های عملیاتی برای هر کسب و کاری اهمیت دارد؛ اما در حالی که سازمان‌های کوچک و بزرگ هر ۲ با هزینه عملیاتی بالا دست و پنجه نرم می‌کنند، کاهش این هزینه‌ها برای کسب و کارهای جدید مهم‌تر است، زیرا آنها هنوز درآمد کافی برای پرداخت هزینه‌های بالای عملیات‌های خود را ندارند. استفاده از روش‌های کاهش هزینه در سازمان می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا سود خود را به طور چشمگیری افزایش دهند. البته پیاده‌سازی موفق این روش‌ها می‌تواند مشکل باشد. بر اساس آموزه‌های دین مبین اسلام اسراف و زیاده روی در مصرف مقوله‌ای ناپسند و مذموم است. بر این اساس در قرآن کریم خداوند متعال مسرفین را از دوستی و محبت خود محروم می‌گرداند. همچنین در احادیث آمده است: صرفه‌جویی تشکر از خداست و شاکرترین مردم کسی است که اهل قناعت باشد و صرفه‌جویی کند. «أَشْكُرُ النَّاسَ أَفْنَعُهُمْ - بحار الأنوار/ ج ۷۴/ ص ۴۲۴». امروزه با توجه به محدودیت در منابع و امکانات یکی از مباحث مهم برای هر سازمانی صرفه‌جویی در منابع است. با عنایت به مرقومات فوق الذکر بحث ما راجع به صرفه‌جویی در مقابل اسراف و لزوم برنامه‌ریزی برای صرفه‌جویی در سازمان می‌باشد. بسیاری از مدیران یا سرمایه‌گذاران سعی دارند از بهترین راه برای صرفه‌جویی منابع خود استفاده کنند. مسلماً صرفه‌جویی در همه‌ی امور زندگی امری ضروری است؛ و صرفه‌جویی فقط در مال نیست. بلکه در عمر، در حرف زدن، در زمان و ... اهمیت زیادی دارد. صرفه‌جویی راه بیمه شدن از فقر می‌باشد. امروزه ضرورت دارد هر مدیری در هر سازمانی با مرئوسین خود در نشستی صمیمانه این موضوع را بررسی نمایند که در کجا می‌شود صرفه‌جویی کرد؟ هرکسی در سازمان موظف است با عنایت به تخصص و کاری که انجام می‌دهد در این زمینه فکر کند و راهکارهای مناسبی برای صرفه‌جویی در منابع، تجهیزات، امکانات و حتی مواردی از قبیل زمان را بیابد. اهمیت صرفه‌جویی در سازمان‌های عمومی و دولتی که از بیت المال ارتزاق می‌کنند نمود بیشتری می‌یابد و در سازمانی مانند آستان قدس رضوی که بنا به احکام شرعی و توصیه‌های متولیان آن ظرافت و دقت در بهره‌گیری و بهره‌وری منابع وقفی را سر لوحه‌ی عملکرد خود قرار داده است بارزتر می‌گردد. صرفه‌جویی را می‌توان در موارد زیادی در سازمان‌ها مورد توجه قرار داد. مواردی از قبیل؛ اقلام مصرفی، بودجه، سوخت و انرژی، آب، برق، تلفن، وقت و زمان، تجهیزات و فضای فیزیکی، اموال اداری، وسایل نقلیه، چاپ و تکثیر، اتوماسیون اداری، منابع انسانی و... از مهمترین مصادیق صرفه‌جویی می‌باشند. در واقع صرفه‌جویی راهی برای تشکر عملی از خداوند متعال، خودسازی و بیمه شدن از فقر است. رعایت و دقت نظر در توصیه‌های دینی و اسلامی در ارتباط با صرفه‌جویی در زندگی شخصی و اجتماعی دارای اثرات و برکات زیادی است. پرهیز از مصرف بی‌رویه منابع و امکانات در سازمان امری است که نیازمند برنامه‌ریزی، آموزش و کوشش همگانی آحاد سرمایه‌های انسانی سازمان است.

منظور از کاهش هزینه در سازمان چیست؟

استراتژی کاهش هزینه به فرآیندی اشاره می‌کند که معمولاً توسط شرکت‌ها برای کاهش هزینه‌های خود و افزایش درآمدشان پیگیری می‌شود. استراتژی‌های کاهش هزینه بسته به محصولات یا خدمات یک شرکت می‌تواند متفاوت باشد و هر تصمیمی که در فرآیند توسعه یک محصول گرفته می‌شود بر هزینه آن تأثیر می‌گذارد. کاهش هزینه زمانی

اهمیت بیشتری پیدا می‌کند که رقابت افزایش یابد و قیمت به عاملی متمایز کننده در بازار تبدیل شود (راسخ و بیات کمیتکی، ۱۳۹۰).

معنا و مفهوم صرفه سازمانی

صرفه‌جویی به چه معنا است؟ آیا صرفه‌جویی - همان‌طور که در فرهنگ عامه آمده است - به معنای کم مصرف کردن است؟ چگونه می‌توان فرهنگ صرفه‌جویی را در سازمان‌ها نهادینه کرد؟ اینها پرسش‌هایی است که ذهن پویا و درگیر با این مسائل را به چالش می‌کشد. واژه صرفه‌جویی بر خلاف تصور عمومی به معنی کم مصرف کردن یا خست نیست؛ صرفه‌جویی همچون مصرف مفهومی اقتصادی است. تولید، بدون مصرف روند اقتصادی خود را ورشکست می‌یابد. پس مصرف درست و مناسب باید تبلیغ گردد.

اگر مصرف متعادل و هماهنگ با نیاز و در حد آن باشد، کم مصرف کردن دیگر قرین با صرفه‌جویی نخواهد بود. پس نیازها، معرف مصرف خواهند بود. با عنایت به این بیان، می‌توان نیازها را به نیازهای اساسی و ضروری و نیازهای غیر اساسی و غیر ضروری تقسیم کرد و از برآورده شدن نیازها در حد لازم، ضروری و اساسی سخن راند (دهداری، ۱۳۹۶).

به همین ترتیب می‌توان مصارف را در دو دسته ضروری و غیرضروری جای داد؛ اگر آحاد جامعه از منابع حلال یا رفتارهای مجاز استفاده کند ولی حد لازم را نگه ندارد و از نظر کمی و کیفی از مسیر و حد خودش خارج شود، فرهنگ مصرفی شیوع می‌یابد. مصرف نمایشی، رفتار نامیمونی است که از سطح فردی به سطوح سازمانی و اجتماعی گسترش یافته، مسابقه‌ای از مصرف به عنوان رفتاری بیمارگونه و نابهنجار در کشور به راه می‌افتد. عده‌ای از اندیشمندان فرهنگی کشور این فرهنگ را وارداتی و از مصادیق تهاجم فرهنگی غرب می‌دانند که بعد از اصلاحات ارضی سال ۱۳۴۱ رژیم پهلوی و گسترش شتابان شهرنشینی وارد شور شده و بدان دامن زده شد؛ و فرهنگ قناعت بومی، در اثر فرهنگ مصرفی وارداتی و الگوی رفتاری مصرف غربی کم‌رنگ شد؛ چرا که منافع کشورهای استعماری در فروش محصولات و مصنوعات به بازارهای جهان سوم بود؛ اگرچه غرب با ادامه فرهنگ بومی و دینی قناعت‌محور، به اهداف خویش نرسید اما اکنون هجمه دوباره این فرهنگ را در جامعه اسلامی شاهدیم.

الف. مفهوم‌شناسی مصرف در اصطلاح عبارت است از بهره‌برداری از چیزی که به کاهش و استهلاک آن چیز منجر می‌شود و مصرف‌زدگی، تمایل به بهره‌برداری زیاد و بی‌رویه از کالای اقتصادی است.

مصرف در علم اقتصاد تعریف خاصی را به خود می‌گیرد: تعریف علمی مصرف: کل مخارجی که در یک دوره معین، معمولاً کوتاه مدت، عموماً یک ساله، برای کالاها و خدمات صرف می‌شود.

از سویی دیگر در جنبه افراطی مصرف به واژه‌های درگیر با واژه «مصرف» مواجه می‌شویم؛ مصرف کالا برای خودنمایی و تأثیر بر دیدگاه دیگران نسبت به خود، «مصرف نمایشی» است و تولید کالا بیشتر از میزان تقاضای مصرف‌کنندگان، مصرف بی‌رویه را به دنبال دارد؛ و در نظر گرفتن سطح مصرف فرد یا خانوار برای سال‌های آینده «مصرف مستمر» است (محمود پور و همکاران، ۱۳۹۷).

صرفه‌جویی در اصطلاح این گونه تعریف می‌شود: «دقت کردن در مخارج به شکلی که چیزی از آن اتلاف نشده و هم زمان سود بیشتری در پی داشته باشد». بر این اساس صرفه‌جو ویژگی کسی است که در خرج کردن و مصرف کردن حد اعتدال را نگه دارد. «سازمان» که این نوشتار در پی بررسی فرهنگ مصرف در آن است در اصطلاح به مؤسسه‌ای گویند که برای انجام و اقدام به کاری مشخص اساس پیدا کرده است.

به بیان دیگر سازمان، نهادی اجتماعی است که هدف و نظام دارد، ساختاری آگاهانه، برای اقدام به فعالیت‌های خاص دارد و تعدادی عضو در آن نهاد با هدف مشترک، سیاست‌ها و تأسیسات مشترکی را پی‌گیری می‌کنند که ساختار و روابط سلسله مراتبی معینی دارد.

در این مقام، اصطلاح دیگر نیز لازم به تعریف است: - جامعه‌پذیری؛ فرایندی از آموزش و یادگیری که طی آن افراد روابط و الگوهای جامعه را یاد گرفته، درونی می‌کنند. - فرهنگ‌پذیری؛ فرایند همانند کردن خود با فرهنگ و الگوهای فرهنگی جامعه مورد نظر. - بهره‌وری؛ رابطه بین ارزش کالای تولید شده با هزینه عواملی که در تولید آن دخیل بوده‌اند.

ب. سبک و فرهنگ مصرف بیمارگونه (ناهنجار) بسیار دیده شده که در جامعه اشرافی طبقات بالا از کالاهای لوکس و غیرضرور به صورت نمایشی استفاده می‌کنند. در چنین حالتی طبقات متوسط در حد توانایی خویش و به پیروی و الگوبرداری از آنها به نسبت برخورداری مالی، به مصرف بعضی از کالاها مبادرت می‌کنند که انگیزه سود از مصرف بالای آنها وجود ندارد بلکه تنها در جهت تظاهر و نمایش توان مالی خود و ارضای خواسته‌های درونی خویش است؛ کاری که جنبه خودنمایی دارد و آن را نمایش اعتبار و حیثیت خود به حساب می‌آورند.

اگرچه این رفتار بیشتر جنبه تقلیدی و نمایشی دارد، طبق ارزش‌های مادی که در جامعه حاکم است، معنا می‌یابد. این نوع رفتار به لحاظ دینی، اخلاقی، انسانی و حتی اقتصادی و روان شناختی منفی و ناپسند است. از نظر سیاسی در جوامع مختلف، مصرف به عنوان یک ابزار سیاسی برای گروه‌های مختلف برای مشروع‌سازی قدرت بوده است. برجسته‌ترین شکل آن، استفاده از مصرف به عنوان ابزاری برای حفظ موقعیت اجتماعی و طبقاتی و تبیینی برای استثمار اقتصادی از نظر سیاسی بوده است (دشتی و همکاران، ۱۳۹۸).

ج. ضرورت اعتدال در مصرف از نظر قرآن سرمایه و ثروت، مایه قوام و دوام جامعه است؛ چنان که می‌فرماید: ولا تؤتوا السفهاء أموالکم التي جعل الله لکم قیاما و ارزقوهم فیها واکسوهم و قولوا لهم قولا معروفا (نساء: ۵) اموالی را که خداوند مایه قوام زندگانی شما قرار داد به سفیهان ندهید و از آن اموال روزی بدهید و آنها را بپوشانید و با آنها سخن نیکو بگویید. این آیه می‌رساند که اموال خودتان و اموال یتیمان را که خداوند وسیله برپایی و دوام زندگی شما قرار داده، در اختیار افراد نادان قرار ندهید و از درآمد مال و سرمایه یتیمان به آنان بخورانید و ببوشانید پس با به کارگیری سرمایه آنها، از در آمد، سود سرمایه خودشان، غذا، لباس و زندگی روزمره آنها را تأمین کنید. آیه مذکور افزون بر بحث اقتصادی و چگونگی استفاده از منابع مالی جامعه‌پذیری سازمانی و نوع مدیریت را در چگونگی رویارویی با اموال عمومی و مال یتیم ارائه می‌کند و مدلی از صرفه‌جویی سازمانی و اداره بیت‌المال و توزیع بهینه آن بیان می‌کند. در آیه دیگری اجتناب از مدل انحرافی و فساد در مصرف را این گونه ترغیب می‌کند: والی مدین أخواهم شعبیا قال یا قوم اعبدوا الله مالکم من إله

غیره قد جاء تکم بینہ من ربکم فأوفوا الکیل والمیزان ولا تبخسوا الناس أشياءهم ولا تفسدوا فی الأرض بعد إصلاحها ذلکم خیر لکم إن کنتم مؤمنین (اعراف: ۸۵) ما به اهل مدین، برادر آنها شعیب را فرستادیم؛ گفت: ای قوم، خداوند یگانه را بپرستید که هیچ معبودی جز او برای شما نیست. اکنون که از جانب خدا بر شما برهان روشن آمد کم‌فروشی را ترک کرده، در سنجش کیل و وزن با مردم عدل و درستی پیشه کنید؛ کم نفروشید و در زمین پس از آن که قوانین آسمانی به نظم و اصلاح آن آمد به فساد برنخیزید. این کار برای سعادت شما بسیار بهتر است اگر به خدا و روز قیامت ایمان دارید. وظایف دوایر مهم اداری، افراد، گروه‌ها، اجتماع و دولت را در مسیر اقتصاد میانه‌رو و بهنجار باید از آیات استنباط کرد. اداره، مدیریت، اقتصادی که ساختاری قرآنی یابد، فرصت‌های برابری را برای همگان جهت دسترسی به همه ابزارهای رشد، تکامل و سعادت میسر می‌کند اما انحراف از جاده اعتدال یعنی اسراف و تبذیر که این فرصت‌ها را از آحاد اجتماعی خواهد گرفت. پس عملی مذموم و نا بهنجار است. در قرآن کریم بیش از ۲۰ بار از نکوهش اسراف، صحبت شده است؛ مانند اینکه فرمود: والذین إذا أنفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا وکان بین ذلک قواما (فرقان: ۶۷) آنان کسانی هستند که هرگاه انفاق کنند، نه اسراف کنند و نه سخت‌گیری، بلکه در میان این دو، اعتدال می‌ورزند. این آیه، مبین مهم‌ترین اصل زندگی فردی و اجتماعی انسان است؛ چراکه رعایت آن در عرصه‌های مختلف، سبب آسایش و آرامش جامعه خواهد بود و حل بسیاری از مسائل و گره‌های اجتماعی در زندگی افراد منوط به همین میانه‌روی و اعتدال در زندگی اجتماعی و اقتصادی است؛ قرآن در تأیید این اصل، مسلمانان را امت میانه می‌خواند: کذلک جعلناکم أمة وسطا (بقره: ۱۴۳) این گونه شما را امت میانه قرار دادیم. در سفارش مولای متقیان علی^[۲] به کارگزاران است که فرمود: ادقوا اقلامکم و قاربوا بین سطورکم، واحذفوا عنی فضولکم، واقصدوا المعانی، وایاکم والاكثر، فان اموال المسلمین لا تحتل الاضرار. سرقلم‌ها را نازک‌تر کنید، بین سطرها را نزدیک نمایید، از استفاده واژه‌های زاید پرهیزید، معانی را هدف قرار دهید و از پرچانگی و زیاده‌روی دوری نمایید؛ زیرا نباید به ثروت مسلمانان آسیب برسد. یکی از آیاتی که روشی نیکو در بخشش و اعتدال در زندگی مصرفی را می‌آموزد، این آیه است: ولا تجعل یدک مغلوله إلى عنقک ولا تبسطها کل البسط فتقعد ملوما محسورا (اسراء: ۲۹) هرگز دست را برگردنت زنجیر مکن و ترک انفاق و بخشش منما و بیش از حد نیز گشاده‌دستی نکن که مورد سرزنش قرار می‌گیری و مورد سرزنش واقع می‌شوی. باتوجه به آیات طرح شده این طور استنباط می‌شود که صرفه جویی به معنی خست و عدم مصرف نیست بلکه مصرف به اندازه و مطابق ضرورت و نیاز است که در این راه باید برای مصرف اولویت‌ها مشخص و رعایت شود تا برابر نیازها و اولویت‌های بایسته مصرف شود (کریمی رزوه و حقیقی، ۱۳۹۴).

نقش صرفه‌جویی در بهبود بهره‌وری سازمانی شناخت روش‌های درست مصرف کردن و اعتدال در استفاده از امکانات، برابر اولویت‌ها و ضرورت‌ها، بسیار مهم می‌باشد؛ چنان‌که همین مورد مهم به عنوان یک اصل اساسی به سازمان‌های دولتی، عمومی و خصوصی توصیه می‌شود تا بسیاری از ریخت‌وپاش‌ها و استفاده‌های نابجا از امکانات جای خود را به استفاده بهینه، بجا و اصولی از امکانات بدهد و بهره‌وری در استفاده از مواهب، امکانات سیر صعودی یابد. در کنار برنامه‌ریزی و توجه به بهره‌وری و استفاده اصولی از نیرو، امکانات و زمان، جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری این مواهب در

خانواده‌ها، مدارس، مساجد، منابر و سازمان‌ها نیز باید با تکیه بر آموزه‌های دینی و اسلامی مورد توجه جدی قرار گیرد تا به عنوان فرهنگ و ارزش در اعماق وجودی افراد نهادینه شده، شکل دستورالعمل و رفتار به خود گیرد (رفعتی اصل، شامرادی، ۱۳۹۹).

هرسازمان دولتی، عمومی و هر بنگاه اقتصادی در معنای کلی آن به دنبال بهره‌وری سازمانی است؛ برنامه‌ریزی‌های استراتژیک و چشم‌اندازهای آتی و عملیاتی، برای افزایش این بهره‌وری و اثربخشی بیشتر طراحی می‌شود. این بهره‌وری، پدیده یا واقعیت چندبعدی و چندوجهی است که زوایا، معانی و تعاریف متعددی را در پی دارد. چند وجه از این وجوه به این قرار است: فیزیکی، اقتصادی، مالی، فرهنگی (شناختی) و مهندسی. با توجه به هر کدام از ابعاد و مناظر یاد شده بالا، فرمول‌های مختلفی برای بهره‌وری متصور است که سازمان‌های مختلف با توجه به اهداف، مأموریت‌ها و تخصص خود، می‌توانند از آن بهره بگیرند. پر واضح است که با توجه به مأموریت‌های سازمان‌ها و تخصص آنها، این فرمول‌ها مختلف خواهند بود. البته این ابعاد از هم جدا نیستند؛ زیرا بعد فیزیکی با ابعاد اقتصادی، مالی، فرهنگی و مهندسی پیوسته است و در همه این ابعاد، عینیت و سنجش وجود دارد؛ به عبارت علمی و روشی، سرمایه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی وجود دارند. به همین صورت دیگر ابعاد نیز با هم پیوستگی دارند. با این حال برای سهولت در تبیین و مطالعه، نگاه بخشی به هر کدام از ابعاد انداخته می‌شود (حاجی میرزایی، نادری، ۱۳۹۶).

در یک سازمان بعد فیزیکی شامل ساختمان، تجهیزات و... است. بعد اقتصادی به فرایند تولید و بهره‌وری مربوط است. بعد مالی شامل بخش اعتبارات مختلف و هزینه‌ها و... است، بعد فرهنگی و شناختی به مجموعه شناخت و رفتار و الگوهای رفتاری رسمی و غیررسمی ارتباط دارد و بعد مهندسی در زمینه طراحی‌های مختلف و جهت‌گیری‌های آتی و چشم‌اندازها و آرمان‌های مختلف است. از نظر اقتصادی بهره‌وری می‌تواند در تمامی سرمایه‌های به کار گرفته شده در یک سازمان، بروز و ظهور یابد و مدیریت صرفه‌جو، نسبت به برنامه‌ریزی، برای همه این جنبه‌ها و ابعاد توجه داشته باشد. توجه شود که این برنامه‌ریزی و فرایندهای اجرای آن و گام‌هایش با هم مرتبط‌اند. پس سعی شود هماهنگی با هم اجرایی شوند.

فعالیت‌های مبتنی بر بهبود بهره‌وری در دو شق کوتاه‌مدت و بلندمدت برای سازمان‌ها نتایج و سودمندی‌هایی را در برخواهد داشت؛ از جمله: ۱. کاهش هزینه‌های ثابت؛ ۲. کوتاه تر شدن فرایند و زمان تولید و ارائه خدمات برای عرضه به مشتری؛ ۳. افزایش کمیت تولید کالا و ارائه خدمات؛ ۴. افزایش کیفیت. هر چگونگی بهبود کیفیت بهبود کیفیت و بهره‌وری، با توجه به شرایط و تعاریفی که مدیران سازمان‌ها از آن دارند در فرایندی سه مرحله‌ای قابل ارائه است:

۱. فرهنگ‌سازی و مهندسی فرهنگی با تعریف مفاهیم بهره‌وری، مصرف اعتدالی و میانه‌روی در رفتار مصرفی همراه باشد. رفتار بهره‌ورانه معتدل و مصرف برابر نیازها، مورد ستایش واقع شده، افراد معتدل در مصرف و بهره‌ور و نیز سازمان‌های واجد این ویژگی‌ها مورد تشویق قرار گیرند. صرفه‌جویی و اعتدال در مصرف، به عنوان یک ارزش در خانواده، جامعه و سازمان تلقی شود؛ و به عنوان سرلوحه برنامه‌ها و جهت‌گیری‌های سازمان‌ها و افراد و گروه‌ها قرار می‌گیرد.

۲. راهبرد و برنامه‌های بلندمدت در جهت مصرف اعتدالی، در برنامه‌های تولید و نیز بهره‌وری در جریان تولید طراحی شود. در این میان، فرهنگ مصرف اعتدالی و ارزش‌گونه آن به عنوان چهارچوب اعتقادی، مورد توجه و مراجعه رویکردها و برنامه‌ها و راهبردهای این گام است.

۳. گام عملیاتی متأثر از گام‌های اول و دوم، با به‌کارگیری مجموعه روش‌ها و فنون در سطوح خردتر، شکل گیرد؛ این عملیات متأثر و منبعث از گام‌های اول و دوم برای حل مسائل فعلی و ظرفیت‌سازی برای امکان تغییر رفتار آیندگان است.

چرخه بهره‌وری به این شکل در قالب اندازه‌گیری، ارزیابی، برنامه‌ریزی و بهبود روند بهره‌وری پیاده‌سازی می‌شود؛ و. راهبرد صرفه‌جویی در این راهبرد باید بهره‌گیری و استفاده از روش‌ها، فنون و شیوه‌های مصرف و بهره‌برداری از امکانات موجود را به شکل مستند شناخت، سپس در جهت بهبود شرایط صرفه‌جویی و بهره‌وری تغییر هریک از شرایط در اولویت قرار دارد، برای نمونه با استفاده از روش‌های مهندسی فرهنگی می‌توان هریک از هزینه‌ها را برای ایجاد ارزش افزوده سازمانی مورد بازنگری و بررسی قرار داد؛ چراکه در فرهنگ، ارزش و رفتار نیز نهفته است. ز. سطوح مدیریت صرفه‌جویی جهت ارتقای فرهنگ مصرف، باید مدیریت صحیح و مدبرانه مصرف در سه سطح فردی، سازمانی و ملی مورد مذاقه قرار گیرد. بی‌تردید کاربست این سطوح هزینه‌های اضافی، بی‌رویه و غیرضروری را کاهش می‌دهد. تا این هزینه‌ها صرف امور تولید و بسترسازی برای توسعه کشور در زمینه‌های مختلف گردد. بدین ترتیب کم‌کم فاصله بین تولید و مصرف [صادرات و واردات] به حد قابل قبول و معقولی ارتقا پیدا می‌کند (خلیلی اصل و همکاران، ۱۴۰۰). در هر یک از سطوح فردی، سازمانی و ملی راهکارهایی برای مدیریت مدبرانه صرفه‌جویی پیشنهاد می‌شود.

۱. سطح فردی؛ پیشنهادات کاربردی در این سطح عبارت است از: - جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری سازمانی، فردی و اجتماعی افراد بر مبنای مصرف متعادل و مورد نیاز و همچنین تغییر باورهای ناشی از اسراف و تبذیر و نیز تشویق افراد قانع. - آموزش و آشنایی صحیح و اصولی افراد با مصرف صحیح و درست؛ - پرهیز از تجمل‌گرایی و رفاه‌زدگی در حوزه فردی؛ - دوری از چشم و هم‌چشمی در خریدهای غیرضروری اقلام و اموال مصرفی، تزئینی و لوکس؛ - آشنایی با دستورات و توصیه‌های دین اسلام در باب قناعت، صرفه‌جویی و اسراف و سعی و تلاش در عمل به این مقررات و اقدامات.

۲. سطح سازمانی؛ نکات ذیل برای نهادینه شدن فرهنگ صرفه‌جویی در سطح و سازمان پیشنهاد می‌شود: - استفاده از نیروی انسانی ماهر و متخصص با استناد به تخصص‌های مورد نیاز و با در نظر گرفتن شایسته‌سالاری به منظور اجتناب از آزمون و خطا و دوباره‌کاری و نیل به اصل مهم صرفه‌جویی در وقت و هزینه و بهره‌وری بیشتر؛ - برنامه‌ریزی منظم، دقیق و بودجه‌بندی دقیق، مبتنی بر انصاف، بهره‌وری و پرهیز از برنامه‌های تجملاتی پرهزینه و کم‌بازده؛ - دقت و توجه جدی به تصمیم‌گیری‌های کلان سازمانی که نیاز به صرف هزینه‌های سنگین دارد؛ - اجتناب از خرج‌های غیر ضروری مانند دکوراسیون‌های تزئینی و اشرافی، برگزاری سمینارها، همایش‌ها و جلسات غیر ضروری و ناکارآمد، پرهیز از خرج‌های اضافی و تشریفاتی در همایش‌ها و جلسات ضروری؛ - انجام امور در حداقل زمان لازم و تکریم ارباب رجوع، ایجاد

نظام‌های گردش کار اداری در سازمان‌ها و ادارات در جهت جلوگیری از مصرف بیش از حد تجهیزات و وسایل اداری؛
- حذف تشریفات مزاد اداری و هزینه‌های غیر ضروری جاری؛

۳. سطح ملی؛ در سطح کلان با استفاده از روش‌های جامعه‌شناسی و تبلیغ درست فرهنگ مصرف، می‌توان الگوی مناسبی در این جهت ارائه کرد؛ پیشنهادات ذیل در این هدف مفید است: - فرهنگ‌سازی جهت مصرف متعادل و منطقی و ایجاد الگوی صحیح مصرف در جامعه از طریق آموزش و پرورش، رسانه‌ها و ... به ویژه از طریق سینما و تلویزیون در فیلم‌ها و سریال‌ها؛ - برخورد صریح و سریع قانونی با متخلفان از قانون‌های مبتنی بر صرفه‌جویی در تمامی سازمان‌های کشور؛ - وضع مقررات و قوانین مناسب در جهت مبارزه با اسراف، تبذیر و بی‌مبالاتی‌های اقتصادی در حوزه‌های مختلف اداری و سازمانی؛ - تسريع در پروژه‌های زیربنایی که می‌توانند به ذخیره‌سازی انرژی و منابع طبیعی مدد رسانند؛ - اجرای مقررات و آیین‌نامه‌های مبتنی بر مهندسی بهینه‌سازی در مصرف انرژی. توصیه اکید بر این است که در سطح ملی و سازمانی برای رعایت بهره‌وری و اجتناب از اسراف و تبذیر باید برنامه‌ای هدفمند از سوی خانواده‌ها، مدارس، دانشگاه‌ها، مساجد و منابر در جهت جامعه‌پذیری، فرهنگ‌سازی و تبدیل فرهنگ صرفه‌جویی به ارزش و هنجارهای مقبول پی‌گیری شود. فرهنگ ملی و سازمانی، خانوادگی و فردی با رفتارهای مقتصدانه، مهندسی شود، رسانه‌های دیداری و شنیداری در جهت نهادینه کردن این فرهنگ بکوشند و مهندسی تولید و مصرف بر پایه قناعت و صرفه‌جویی طراحی شده، رفتار اسراف و تبذیری به عنوان رفتار ناهنجار با فشار افکار عمومی مواجه شود، بدیهی است در این راه می‌توان از آیات قرآنی و احادیث ائمه^[۱] بهره گرفت. ح. راهکارهای نهایی نهادینه سازی صرفه‌جویی - صرفه‌جویی تنها کاهش هزینه‌ها نیست، بلکه در ادارات دولتی، لازم است فراتر از ارزش اقتصادی و مادی، جایگاه مهمی برای زمان قابل شد و جلوگیری از دوباره کاری، بیکاری پنهان، بی‌دقتی و ناهماهنگی را از شاخص‌های صرفه‌جویی و قناعت به حساب آورد. - برنامه‌ریزی‌های بنیادین در جهت تدوین جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری در نهادهای آموزشی بر مبنای ارزش‌سازی و هنجاربخشی مورد توجه خاص قرار گیرد. - از ظرفیت‌های رسانه‌های دیداری و شنیداری در جهت تقویت رویکرد مصرف اعتدالی استفاده شود و نیز از رفتارهای اعتدالی و سخنرانی مستمر اهالی تبلیغ دینی اعم از روحانیون و وعظ در نمازهای جمعه و جماعات در مساجد، منابر و تکایا، در جهت تبلیغ مصرف بهینه بهره گرفته شود. - می‌توان از ظرفیت‌های بالای فریضه «امر به معروف و نهی از منکر» در سطح فردی، اجتماعی و سازمانی در نکوداشت مصرف بهینه و صرفه جویی و مذمت اسراف و تبذیر، به خوبی مدد گرفت. - ارائه کارگاه‌های خلاقیت و مدیریت زمان و مهندسی ارزشی و بهره‌وری برای اعضای سازمان‌ها و ادارات به ویژه مدیران به عنوان منشور اشتغال در هر سازمان، اداره و شرکتی، ضروری است. - تهیه برنامه‌های اصلاح الگوی مصرف در سطح مدیریت‌ها با توجه به مأموریت‌ها و راهبردهای صرفه جویی از دیگر موارد پیشنهادی است؛ و نیز تشکیل کارگروه‌های اصلاح الگوی مصرف در سطح وزارت‌خانه‌ها و ادارات و تهیه دستورالعمل‌های صریح اجرای صرفه‌جویی و قناعت و مبارزه جدی با مظاهر اسراف و بی‌مبالاتی اقتصادی در خور توجه است. - به کارگیری برنامه‌های تشویقی مناسب برای اجرای برنامه‌های صرفه‌جویی و تعیین الگوی مصرف در جهت ایجاد فرهنگ و در نهایت ایجاد فضای مناسب در سطح سازمان‌ها، می‌تواند تأثیری

شگرف در نهادینه کردن این فرهنگ داشته باشد. - تبیین رویکردهای کاربری و عملیاتی در سطح مدیریت‌ها در جهت برنامه‌های صرفه‌جویی و تغییر الگوی مصرف، یکی از برنامه‌های کلان این پروژه است. - فعال کردن بخش‌های روابط عمومی در جهت بازخوردگیری از ارباب رجوع برای تکریم آنها و استفاده از راهبردها و برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت در جهت دسترسی به بهره‌وری و مصرف بهینه و صرفه‌جویی در منابع و امکانات؛ مفید است. - اندازه‌گیری و کنترل دایم رفتارهای سازمان و مدیران در سطوح مختلف در جهت تکیه بر اصول اعتدال در حوزه‌های رفتار اقتصادی، خروجی مناسبی را در پی خواهد داشت. - با توجه به عوامل مؤثر در گرایش به اسراف مانند خودنمایی، تربیت خانوادگی، تقلید، الگوهای اجتماعی و نقشه‌های استعماری، دوری از مدل‌های رفتاری منحرف در سطوح فردی، سازمانی و اجتماع اهمیت می‌یابد. نتیجه‌گیری: مصرف‌ظاهرا، نیاز انسان و از ارکان اقتصاد است که در کنار تولید و توزیع شکل می‌گیرد. صرفه‌جویی به معنی مصرف نکردن نیست، بلکه درست مصرف کردن و تعیین اولویت‌های مصرف است. ضرورت‌ها و اولویت‌ها کیفیت مصرف را شکل می‌دهند. استاندارد کمیت مصرف هم مصرف معقول و در حد نیاز است. برای نهادینه کردن فرهنگ درست مصرف استفاده از آرمان‌های دینی و الگوهای رفتاری بزرگان و اولیای دین ضرورت دارد. برگشت به هویت اسلامی ایرانی متعادل و معتدل و اجازه رشد دادن به رفتارهای بومی که با اسراف و تبذیر بیگانه بوده است، ضرورت دارد. فرهنگ کنونی مصرف و مصرف‌بی‌رویه در سطح فردی، سازمانی و اجتماعی و ملی ناشی از محرک‌ها و انگیزه‌هایی است که ریشه در خواست دیگران برای دسترسی به بازارهای مصرف داخلی دارد و با عزت و بزرگ‌منشی مربوط به خودباوری و اعتماد به نفس ملی بیگانه است؛ رفتاری انحرافی که ناشی از خودکم‌بینی در حوزه فردی و تامین‌کننده منافع بیگانگان در سطح سیاسی است و کالاپرستی و تنزل اخلاقی مزمن در سطح جامعه را در پی دارد. چنین روندی به ویژه در سازمان‌ها و ادارات که با اموال و بودجه‌های دولتی و عمومی اداره می‌شوند، درمانی بهنگام می‌طلبد. درمان رفتار مصرفانه، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است و آسیب‌شناسی آن و ارائه مهندسی فرهنگی و استفاده از جامعه‌پذیری دینی و فرهنگ‌پذیری دینی و بومی برای دوری از اسراف و تبذیر امری لازم است (محمودپور و همکاران، ۱۳۹۷).

انواع هزینه در سازمان‌ها کدام است؟

پیش از اینکه به روش‌های کاهش هزینه در سازمان بپردازیم، بهتر است انواع مختلف هزینه در سازمان‌ها را بشناسیم. در یک دسته‌بندی کلی می‌توان هزینه‌های سازمان را به عملیاتی/غیرعملیاتی و ثابت/متغیر تقسیم کرد. در ادامه نمونه هر یک آورده شده است:

هزینه‌های عملیاتی: بهای تمام شده کالای فروخته شده (COGS)، بازاریابی، تبلیغات و تخفیف‌ها، حقوق، مزایا و دستمزد، هزینه‌های فروش، اداری و عمومی (SG&A)، هزینه اجاره و بیمه، هزینه‌های استهلاک، سایر

هزینه‌های غیر عملیاتی: بهره‌دهی، مالیات‌ها، هزینه‌های ناشی از کاهش ارزش

هزینه‌های ثابت: هزینه اجاره، حقوق، مزایا و دستمزد (گاهی ثابت و گاهی متغیر)

هزینه های متغیر: کارمزد تراکنش ها، کمیسیون ها، بازاریابی و تبلیغات (گاهی ثابت و گاهی متغیر) (عمادزاده و همکاران، ۱۳۹۸).

بهترین راه های کاهش هزینه در سازمان چیست؟

روش های کلی کاهش هزینه در سازمان:

راه های زیادی وجود دارد که می توانید از آنها برای کاهش هزینه ها در کسب و کار خود استفاده کنید. برای موفقیت در این امر ضروری است که مدیریت ارشد سازمان کاهش هزینه را به عنوان یک هدف سازمانی قرار دهد. در ادامه ۴ نمونه روش کلی کاهش هزینه در سازمان را معرفی می کنیم:

تشویق کارکنان به دورکاری

بسیاری از کسب و کارها تلاش می کنند تا نیروی دورکار استخدام کنند زیرا این کار می تواند به کاهش هزینه های مربوط به فضا، خدمات و تجهیزات اداری منجر شود. استخدام نیروی دورکار، می تواند توسعه تیم نیروی انسانی آنها را نیز به صرفه تر کند. البته دورکاری می تواند چالش هایی را برای آموزش کارکنان، نظم و انضباط و ارتباطات سازمانی ایجاد کند. با این حال، این چالش ها موانعی موقتی خواهند بود که پس از ایجاد سیستمی منظم برای مدیریت کارکنان از راه دور، برطرف می شود.

بهبود مهارت های مذاکره در سازمان

یکی از دلایلی که کسب و کارهای کوچک معمولاً هزینه های عملیاتی بالایی دارند این است که تأمین کنندگان برای فروش مواد خام به آنها هزینه بیشتری دریافت می کنند. این موضوع اغلب ناشی از عدم اعتماد بین شرکت نوپا و تأمین کننده آن است. چنین شرکتی در ابتدا باید شرایط پرداخت بهتری را با تأمین کننده ایجاد کند و در مورد قیمت مواد اولیه مذاکره کند. با ایجاد یک رابطه سودمند متقابل با تأمین کنندگان و جلب اعتماد آنها، می توانید از پرداخت هزینه اضافی اجتناب کنید. تأمین کنندگان نیز زمانی که ببینند کسب و کار شما سودآور است، احتمالاً قیمت ها را کاهش خواهند داد.

مدیریت هزینه های رفت و آمد

هزینه های رفت و آمد، می تواند بخش زیادی از هزینه های عملیاتی سازمان را دربرگیرد. شما به راحتی می توانید هزینه های غیر ضروری مرتبط با رفت و آمدهای کاری را کاهش دهید. یکی از راه های صرفه جویی در اینگونه هزینه ها این است که از پیش یک برنامه سفر تهیه کنید تا بتوانید بلیط های سفر را از قبل رزرو کرده و ارزان تر تهیه کنید. همچنین باید در نظر داشته باشید که آیا سفر واقعاً ضروری است یا خیر. اگر لازم نیست، می توانید یک جلسه مجازی با استفاده از فناوری های مختلف تشکیل دهید. ارتباطات مجازی به شما کمک می کند هم در زمان و هم در پول صرفه جویی کنید و راهی موثر برای کاهش هزینه های سازمان است.

سرمایه گذاری در فناوری های جدید

در حالی که اکثر مردم سرمایه گذاری را به عنوان یک هزینه اضافی در نظر می گیرند، سرمایه گذاری در فناوری های نوین (مانند رایانش ابری) باعث کاهش هزینه های سازمان می شود. با این روش، در ابتدا هزینه زیادی را متحمل

می‌شوید، اما استفاده از راهکارهای نوین تکنولوژی، کارایی و بهره‌وری عملیات‌های سازمانی شما را افزایش می‌دهد. این موضوع هزینه‌های عملیاتی شما را در دراز مدت کاهش می‌دهد (خان احمدی، ۱۴۰۱).

روش‌های کاهش هزینه در فرآیند تولید:

کسب و کارهایی که فرآیند تولیدشان مقرون به صرفه نیست، با موانع زیادی برای رقابت در بازار روبرو خواهند شد. برخی از روش‌های کاهش هزینه در فرآیند تولید در کسب و کار عبارتند از:

کاهش هزینه‌های کارکنان

مهم‌ترین هزینه در فرآیند تولید محصولات یا خدمات هر کسب و کار، معمولاً مربوط به کارگران است و سازمان‌ها می‌توانند حاشیه سود خود را با یافتن راه‌هایی برای کاهش هزینه‌های نیروی کار افزایش دهند. راه‌های مختلفی برای انجام این کار وجود دارد، مانند کارآمدتر کردن کارکنان یا کاهش حقوق آنها. هر کسب و کاری باید فرآیندهای تولید خود را به صورت انتقادی تجزیه و تحلیل کند تا هزینه‌های اضافی را پیدا کند.

کاهش هزینه‌های مواد اولیه

هزینه مواد اولیه نیز بخش زیادی از هزینه‌های محصول را تشکیل می‌دهد. یک کسب و کار باید به دنبال راه‌هایی برای به دست آوردن مواد اولیه با هزینه کمتر باشد یا اینکه محصولات خود را با استفاده از مقدار کمتری از آن مواد تولید کند. خرید مواد اولیه در مقادیر انبوه نیز راه دیگری برای کاهش هزینه‌ها آنها است.

کاهش هزینه‌های بالاسری

هر سازمانی باید از میزان دقیق هزینه‌های عملیاتی خود آگاه باشد. مدیریت سازمان باید بداند که هزینه‌های جاری سازمان (مانند هزینه‌های اداری، نظارتی، تجهیزات و ...) چقدر است. با آگاهی از این هزینه‌ها، سازمان می‌تواند آنها را ارزیابی کرده و در صورت امکان با هزینه کمتری نیازهای جاری سازمان را برآورده کند.

هزینه برای صرفه‌جویی

گاهی اوقات یک کسب و کار برای اینکه بتواند پس‌انداز کند نیاز به هزینه دارد. به عنوان مثال یک شرکت می‌تواند با خرید تجهیزات جدید، فرآیند تولید را تسریع بخشیده و هزینه‌های تولید را کاهش دهد. خرید تجهیزاتی که به مواد کمتری برای تولید نیاز دارند نیز می‌تواند در طول زمان باعث صرفه‌جویی در هزینه‌ها شود.

استفاده از ربات‌ها در عملیات‌های سازمانی

با استفاده از ربات در عملیات‌های سازمانی، هر کسب و کاری می‌تواند هزینه‌ها جاری را کاهش دهد. روبات‌ها می‌توانند برای انجام طیف گسترده‌ای از وظایفی استفاده شوند که معمولاً توسط کارگران انسانی انجام می‌شود.

روش‌های کاهش هزینه‌های کارکنان:

برخی از شرکت‌ها به دنبال کاهش هزینه‌های کارکنان از طریق کاهش تعداد آنها هستند؛ اما با خروج کارکنان با سابقه، تجربه و دانش گرانبایی را که آنها طی سالها جمع‌آوری کرده‌اند از دست خواهید داد. راه‌های زیادی برای کاهش هزینه‌های کارکنان بدون نیاز به از دست دادن نیروهای باسابقه سازمان وجود دارد. برخی از این روش‌ها عبارتند از:

کاهش ساعات کار

برای کاهش هزینه‌های کارکنان، به جای اخراج آنها می‌توانید صرفاً ساعات کاری برخی از آنها را به طور موقت کاهش دهید. مقدار ساعت کاری آنها می‌تواند بعداً تغییر کند. در برخی از کسب و کارها، حجم فعالیت‌ها در طول بازه‌های زمانی مانند روزهای هفته متفاوت است و مشغله کاری گاهی زیاد و گاهی کم است. در این حالت صاحبان کسب و کار می‌توانند برنامه کاری کارکنان خود را متناسب با حجم کاری سازمان مشخص کنند به گونه‌ای که در روزهای خلوت تنها تعداد معدودی از کارکنان مورد استفاده قرار بگیرند، اما در روزهای شلوغ هفته همه کارکنان حضور داشته باشند.

کاهش دستمزد

کاهش دستمزد روش سختی برای کاهش هزینه‌های کارکنان است اما بسیار بهتر از این است که آنها را از دست بدهید. اگر درآمد یک کسب و کار بسیار پایین است، شما می‌توانید به طور موقت دستمزد کارکنان را کاهش دهید، با این تعهد که زمانی که کسب و کار به سودآوری رسید، حقوق آنها به حالت عادی بازخواهد گشت.

افزایش مرخصی کارکنان

شما می‌توانید با تشویق کارکنان خود به استفاده از مرخصی سالانه به جای انباشت آن، هزینه‌های کارکنان خود را کاهش دهید. حتی می‌توانید برای تشویق کارکنان خود به استفاده بیشتر از مرخصی، به آنها مرخصی بدون حقوق نیز بدهید.

دریافت بازخورد و نظرات کارکنان

روش آخر این است که به کارکنان خود انگیزه بدهید تا فرصت‌هایی را که برای صرفه‌جویی وجود دارد پیدا کرده و با مدیران سازمان به اشتراک بگذارند. به این ترتیب به روشی جدید برای کاهش هزینه‌های کارکنان دست پیدا خواهید کرد (آرتی جی، ۱۳۹۹).

دسته بندی روش های کاهش هزینه در سازمان کدام است؟

در ادامه ۶ دسته از روش‌های کاهش هزینه در سازمان آورده شده است:

جایگزینی: این نوع روش‌ها مربوط به مواردی است که برای کاهش هزینه، به دنبال جایگزین هستید. هنگام بررسی راهکارهای مختلف کاهش هزینه، باید فکر کنید که چگونه می‌توانید با جایگزینی موارد مختلفی مانند نوع نرم افزار اداری یا تجهیزات و سرویس‌هایی که استفاده می‌کنید، هزینه‌های خود را کاهش دهید.

ترکیب: ترکیب فرآیندها، افراد یا محصولات یکی از روش‌های صرفه‌جویی در هزینه‌هاست. یک مثال مثال خوب بیمه است. برخی از شرکت‌ها برای کسب و کار و تجهیزات خود از خدمات بیمه شرکت‌های مختلفی استفاده می‌کنند. ترکیب خدمات بیمه‌ای می‌تواند باعث صرفه‌جویی زیادی در هزینه‌ها شود.

اقتباس: یک دسته از روش‌های کاهش هزینه در سازمان، اقتباس از ایده‌های خوب کسب و کارهای دیگر است. صرفه جویی در هزینه را می‌توان به سادگی با نگاه کردن و الگو گرفتن از آنچه سایر شرکت‌ها یا سازمان‌ها انجام می‌دهند، تحقق بخشید.

ایجاد تغییرات: نوع دیگر از روش های کاهش هزینه در سازمان، ایجاد تغییراتی است که می تواند منجر به کاهش هزینه ها شود. به عنوان نمونه شما می توانید با تغییر خط مشی تعطیلات کارکنان خود و ارائه مرخصی بدون حقوق به آنها باعث صرفه جویی در هزینه های خود شوید.

تغییر کاربری: چیزهای زیادی در سازمان وجود دارد که شما می توانید با تغییر کاربری آنها به صرفه جویی در هزینه ها یا حتی ایجاد درآمد پردازید. به عنوان مثال اگر فضایی در سازمان دارید که بلااستفاده است، می توانید با تغییر کاربری آن را اجاره بدهید و در هزینه های اجاره فضای خود صرفه جویی کنید.

حذف: آخرین نوع از روش های کاهش هزینه ها در سازمان نیز حذف چیزهای غیر ضروری است. به عنوان نمونه شما می توانید با بازنگری در روش ها و بازگشت به رویه های قبلی کسب و کارتان، هزینه ها را کاهش دهید (ویسی و همکاران، ۱۳۹۸).

بحث و نتیجه گیری

فضای رقابتی امروز باعث شده است تا بسیاری از سازمان ها و کسب و کارها، به دنبال راه های مختلفی برای کاهش هزینه های عملیاتی خود باشند. یکی از بهترین روش ها برای انجام این کار، روی آوردن به نرم افزارهای اتوماسیون است. راهکارهای اتوماسیون به سازمان ها کمک می کنند تا بهره وری خود را افزایش داده و هزینه ها را کاهش دهند. در هر حال، هر روشی که برای کاهش هزینه در کسب و کار یا سازمان خود انتخاب می کنید باید با نیازها و ضرورت های کسب و کار شما همخوانی داشته باشد.

صرفه جویی خست یا کم مصرف کردن نیست، بلکه میانه روی و اقتصاد در حوزه های رفتار و فکر مصرف است. گرچه تولید بدون هم گامی مصرف بالندگی نمی یابد ولی صرفه جویی و عملیاتی کردن آن در جهت حفظ منابع ملی و توسعه زیرساخت ها امری لازم و ضروری است. عرصه های مختلف مصرف از سطح فردی تا سازمانی و ملی نیاز به فرهنگ سازی و پذیرش جامعه است. باید در خانواده، مدرسه، مسجد و... مصرف اصولی و درست برابر نیازها، بر پایه آموزه های دینی نهادینه شود سه راهکار مهندسی فرهنگی، تهیه چشم اندازهای بهره وری سازمانی و فرهنگ درست مصرف و عملیات اجرایی مصرف درست. پیشنهادهای این نوشتار است. مصرف درست، مصرف برابر نیازها و اولویت های موجود و همان معنای صرفه جویی است؛ نوعی برقراری اعتدال در تقاضا و مصرف. نقش صرفه جویی در بهبود بهره وری سازمانی شناخت روش های درست مصرف کردن و اعتدال در استفاده از امکانات، برابر اولویت ها و ضرورت ها، بسیار مهم می باشد؛ چنان که همین مورد مهم به عنوان یک اصل اساسی به سازمان های دولتی، عمومی و خصوصی توصیه می شود تا بسیاری از ریخت و پاش ها و استفاده های نابجا از امکانات جای خود را به استفاده بهینه، بجا و اصولی از امکانات بدهد و بهره وری در استفاده از مواهب، امکانات سیر صعودی یابد. در کنار برنامه ریزی و توجه به بهره وری و استفاده اصولی از نیرو، امکانات و زمان، جامعه پذیری و فرهنگ پذیری این مواهب در خانواده ها، مدارس، مساجد، منابر و سازمان ها نیز باید با تکیه بر آموزه های دینی و اسلامی مورد توجه جدی قرار گیرد تا به عنوان فرهنگ و ارزش در اعماق وجودی افراد نهادینه شده، شکل دستورالعمل و رفتار به خود گیرد.

منابع

- آر. تی. جی های برقی عامل صرفه جویی و بهبود بهره وری. نشریه الکترونیکی مسیر، ۲. (۱۳۹۹). (۴)، ۰-۰. SID. <https://sid.ir/paper/490614/fa>
- خان احمدی، اسماعیل. (۱۴۰۱). اصول مؤثر بر چابکی آماد و پشتیبانی. اندیشه آماد، ۲۱(۸۰)، ۴۴-۱۹. SID. <https://sid.ir/paper/962168/fa>
- خلیلی اصل، مریم، خداداد کاشی، فرهاد، راسخی، سعید و شاه حسینی، سمیه. (۱۴۰۰). اثر صرفه های مقیاس و تنوع بر صادرات صنعت خودروی ایران. مدل سازی اقتصادسنجی، ۶(ویژه نامه ۵ (پیاپی ۲۴))، ۹۰-۶۹. SID. <https://sid.ir/paper/1034273/fa>
- حاجی میرزایی، علی و نادریان، محمدامین. (۱۳۹۶). آسیب شناسی برنامه های صرفه جویی در ایران. اقتصاد انرژی، (۹۱)، ۰-۰. SID. <https://sid.ir/paper/495374/fa>
- دشتی، سیدحسین، رهبر، فرهاد و دهقان، نبی اله. (۱۳۹۸). صرفه جویی در هزینه های عمومی کشور با تاکید بر تحول اساسی در ساختارها. مطالعات مدیریت راهبردی دفاع ملی، ۳(۹)، ۶۷-۱۰۰. SID. <https://sid.ir/paper/373384/fa>
- دهداری، طاهره و دهداری، لاله. (۱۳۹۶). سازه های تئوری رفتار برنامه ریزی شده و صرفه جویی در مصرف آب. آب و فاضلاب، ۲۸(۶)، ۳۰-۳۸. SID. <https://sid.ir/paper/103667/fa>
- راسخ، محمد و بیات کیمتکی، مهناز. (۱۳۹۰). مفهوم مصلحت عمومی. مجله تحقیقات حقوقی، (۵۶)، ۹۳-۱۱۹. SID. <https://sid.ir/paper/91854/fa>
- رفعتی اصل، سیدعزیز و شامرادی، سیده نیلوفر. (۱۳۹۹). شناسایی معیارهای چابکی آماد و پشتیبانی ناجا (مطالعه موردی آماد و پشتیبانی ناجا). اندیشه آماد، ۱۹(۷۵)، ۱-۲۳. SID. <https://sid.ir/paper/377306/fa>
- عمادزاده، مصطفی، آذربایجانی، کریم و زمانیان، غلامرضا. (۱۳۹۸). صرفه های ناشی از مقیاس: تحلیلی از وضعیت شرکت ذوب آهن اصفهان. تحقیقات اقتصادی، (۵۹)، ۹۵-۱۱۶. SID. <https://sid.ir/paper/12075/fa>
- کریمی رزوه، ندا و حقیقی، حسن. (۱۳۹۴). مدلی برای پشتیبانی از تصمیم گیری در سیستم های خودتطبیق. صنایع الکترونیک، ۲(۲)، ۸۷-۹۵. SID. <https://sid.ir/paper/229597/fa>
- محمدی، تیمور و طالبلو، رضا. (۱۳۹۹). صرفه های ناشی از ابعاد و مقیاس در صنعت بانکداری ایران. اقتصاد مقداری (بررسیهای اقتصادی)، ۷(۴)، ۲۵-۵۴. SID. <https://sid.ir/paper/110694/fa>
- محمودپور، کامران، شهیکی تاش، محمدنبی، فطرس، محمدحسن و اسدپور، احمدعلی. (۱۳۹۷). تأثیر صرفه های ناشی از مقیاس اقتصادی بر اندازه رقابت در صنعت بانکداری کشور. پژوهش های پولی بانکی، ۱۱(۳۵)، ۹۹-۱۲۴. SID. <https://sid.ir/paper/395651/fa>
- ویسی، امید، حیدری، جعفر، رزمی، جعفر و سنگری، محمدصادق. (۱۳۹۸). بهینه سازی الگوی توزیع و پشتیبانی در زنجیره تامین سامانه آماد و پشتیبانی در شرایط پویا و عدم قطعیت. مدیریت نظامی، ۱۹(۷۴)، ۸۱-۱۱۶. SID. <https://sid.ir/paper/385083/fa>